

De kleur van hout

J. Speelpenning

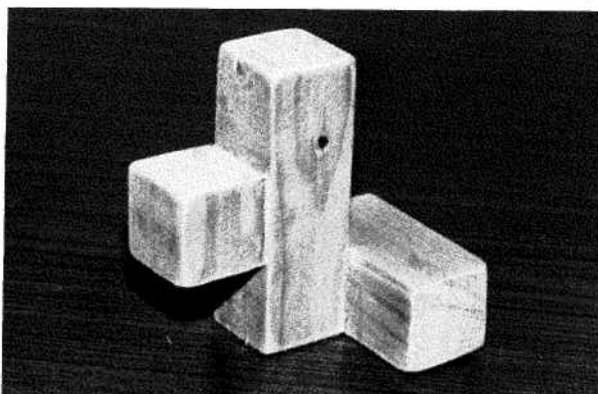
S.L.O., Enschede

Samenvatting

De auteur beschrijft een experimentje dat hij met enkele leerlingen gedaan heeft.

De leerlingen mogen een minuutje naar een ruimtelijk voorwerp kijken waarna ze enkele (van te voren onbekende) vragen over het voorwerp te beantwoorden krijgen.

Eind oktober, groepje 3-MAVO leerlingen.
Het begint heel eenvoudig.
Ik haal een voorwerp uit mijn tas, een produkt van huisvlijt, houd het omhoog en zet het midden op de tafel.

“Kijken jullie hier maar ’s goed naar. Dadelijk haal ik dit mooie ding – tsja, hoe noem je zo iets? – weer weg en dan stel ik jullie er een paar vragen over.”

“Mag je er ook een tekening van maken?” begint Petra.

“Nee, dat vind ik niet goed, ik wil graag dat jullie ’m in je geheugen prenten. Je krijgt er een minuutje de tijd voor, dat is lang genoeg lijkt me zo.”

Mirjam kijkt heel intensief, alsof ze dwars door het ding heen wil zien. Frank staart alleen maar. Terwijl Bart kijkt bewegen zijn lippen, zonder geluid te maken. Het lijkt wel of hij aan het tellen is. Silvia staat op en loopt om het ding heen om het van alle kanten te bekijken. Anderen volgen haar voorbeeld. Mirjam blijft zitten. Niemand raakt het ding aan, alsof dat een spelregel is.

Ik vraag me af hoe deze kinderen zich voorbereiden op de vragen die ik dadelijk ga stellen. Wat zouden ze verwachten? Vast en zeker de vraag naar het aantal kubusjes. Misschien ook wel naar de oppervlakte. Misschien de vraag een tekening te maken.

Ik kan me herinneren dat ik een keer een quiz op TV zag waar je achteraf vragen kreeg over een kort filmpje dat getoond werd. Liep de man met de baard links of rechts van de straat? Had de vrouw een tas in haar hand? Hoeveel honden waren er?

Die eerste vraag kon ik beantwoorden door het filmpje mentaal terug te roepen. Ik zag de man gewoon weer naar de camera lopen. Links in beeld, maar de man liep, van hem uit gezien, op de rechter stoep. Strikvraag. De vraag over het aantal honden had ik verwacht. Tijdens het kijken had ik de honden al geteld. Dat was dus gemakkelijk. Maar of die vrouw een tas in haar hand had... Ik projecteerde het filmpje opnieuw tegen mijn schedeldak, maar ik zag haar met evenveel gemak met tas als zonder tas. Fantasie en geheugen gaan kennelijk gemakkelijk hand in hand.

“Zo, jullie tijd is om.” Ik neem het voorwerp van tafel en stop het in m’n tas, weer onzichtbaar voor de leerlingen.

“Iedereen klaar? Laten we met een makkelijke vraag beginnen. Als je dat ding zou moeten nabouwen met losse kubusjes, hoeveel heb je er dan nodig?”

“Zes” hoor ik direct van verschillende kanten. Ook “vijf... nee toch zes.”

“Iedereen het daarover eens? Wie legt het even uit? Mirjam?”

“Ik had ze gewoon geteld. Drie beneden, twee in het midden en eentje boven.”

Een analytische kijk. Ik knik.

“Ik had het anders” zegt Frank, “er is een blokje van

1 en een paaltje van 2 en een van 3, zo had jij hem gemaakt, van drie stukken.”

Een technische kijk. Ik knik opnieuw.

“OK, zes kubusjes dus. Proberen jullie dat ding 's na te bouwen met deze kubussen.”

In de ruimte waar we ons bevinden staan grote kubussen met een ribbe van 50 cm. Die worden gebruikt als zitelement of, met een heel stel tegelijk, als podiumpje.

De eerste reactie van dit groepje leerlingen is er een van ‘dat varkentje wassen we wel even’.

Toch is de vraag een strikvraag, althans, een vraag met een onverwachte moeilijkheid. Met losse kubussen kom je er namelijk niet zo maar. Die ene steunt nergens op, dus kun je die niet op z'n plaats houden.

“Heb je lijm of spijkers” vraagt Frank even later met een grijns. Die heeft door waar de schoen wringt. Verder zegt hij niets. Alsof hij wacht tot ook de anderen tot dat inzicht komen.

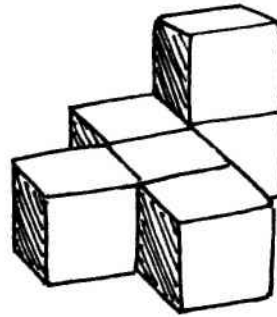
Petra en Bart zijn al aan het slepen met de grote kubussen. Ze hebben er drie opgestapeld en er twee tegenaan gelegd. Petra schuift die twee in de juiste positie. Mirjam moedigt de anderen aan: “goed zo, ja dat gaat goed.” Bart heeft de zesde kubus in z'n hand en houdt hem op de juiste hoogte. Ze werken samen zonder elkaar aanwijzingen te geven. Alsof ze allen precies voor zich zien wat er te doen is.

“Finito” hoor ik iemand zeggen.

Ik zeg dat het ook op een andere manier kan, een manier waarbij niemand een kubus vast heeft te houden en dus ook Bart z'n handen vrij heeft.

't Is Mirjam die als eerste een opening ziet. Ze ziet de zijkant van het bouwsel en zegt “hierop kan die liggen, kijk maar, als je deze kant onder doet dan staan ze allemaal op de grond.”

De anderen krijgen nauwelijks de tijd om de uitleg tot zich door te laten dringen want Mirjam is de toren al aan het afbreken. Ze schuift de drie kubussen op een rij op de grond. De losse kubus duwt ze met een nonchalant gebaar met haar voet op z'n plaats. De anderen lijken nu ook door te hebben wat Mirjam van plan is. Frank zet de laatste twee kubussen bovenop elkaar. Petra helpt schuiven. Bart kijkt toe. Silvia houdt zich wat op de achtergrond. Het bouwsel is klaar. Tevreden kijkt Mirjam om zich heen. Petra is op het bouwsel gaan zitten, met haar rug tegen de toren waar Frank en Bart op leunen.

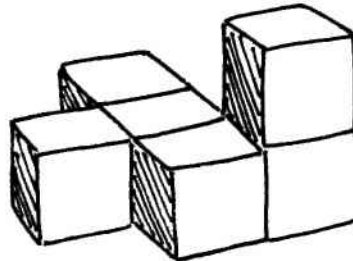
Silvia komt er nu ook bij, ze houdt haar hoofd scheef, in een poging het bouwsel weer in een stand te zien waarin ze zich hem herinnert. Ze komt heel langzaam dichterbij.

“Volgens mij klopt het zo niet” zegt ze wat aarzelend.

Ik ben blij dat Silvia met deze opmerking komt en dat ik zelf nog niets gezegd had.

“'t Is toch hartstikke prachtig zo” zegt Petra schertsend, “wat had je nog te klagen?”

Nu houdt ook Mirjam haar hoofd scheef, zoals Silvia. “Verrek ...” mompelt ze en ze duwt de beide jongens opzij, weg van de toren. “Die moet precies andersom, naar de andere kant, zo.”

Ik haal het ding weer uit m'n tas tevoorschijn en leg 'm bij z'n gigantisch grote broer.

“Zie je wel?” juicht Silvia.

Als we nog even nagepraat hebben vraag ik tot slot welke vragen ze in eerste instantie van me verwacht hadden.

“Hoeveel blokken en vierkantjes” meent Frank.

“Ja, dacht ik ook” beaamt Silvia, “ik dacht nog, wat kan die daar nou nog meer over vragen, daar is toch niks over te vragen?”

“Ik dacht de plattegrond van de etages” zegt Petra.

“Of tekenen” zegt Mirjam.

“'k Weet het niet precies meer”, vertelt Bart wat aarzelend, “ik dacht, misschien vraag je wel naar de kleur.”